

Sayı: 6
Dönem: Temmuz 2026

ANKARA: GAZİ TERBİYE ENSTİTÜSÜ

Lehrer bildungsanstalt. Arch. Kemal eddin Sami

Gazi Eğitim 360

Altıncı Sayısı ile Sizlerle!

Fakültemizin haber bülteni Gazi Eğitim 360'ın altıncı sayısı ile yeniden sizlerle birlikte olmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Eğitim dünyasındaki gelişmeleri küresel ve ulusal düzeyde mercek altına aldığımız bu sayımızda, teknolojinin, pedagojik yeniliklerin ve eğitim politikalarının öğrenme süreçlerindeki yerini inceleyen kapsamlı bir içerik havuzu hazırladık.

Bültenimizin bu sayısında, uluslararası alanda UNESCO ve Dünya Bankası'nın borç krizleri ile gelişmekte olan ülkelerdeki eğitim finansmanı raporlarını değerlendirirken, yapay zekâ teknolojilerinin sınıflardaki pratik yansımalarını, ödev kültüründeki dönüşümü ve PISA 2029 değerlendirmelerine eklenen medya ve yapay zekâ okuryazarlığı standartlarını inceliyoruz. Ayrıca Cambridge Üniversitesi'nin iklim krizinin öğrenme başarısı üzerindeki etkilerini ortaya koyan araştırmasını, Cayman Adaları'ndaki yarış arabası robotlarıyla STEM uygulamalarını ve Güney Afrika'daki mobil bilim laboratuvarlarının ulusal sınav başarısına katkılarını sayfalarımıza taşıyoruz.

Tarihsel ve ulusal çerçevede ise Encyclopædia Britannica arşivlerinden derlediğimiz İlk Medeniyetlerde Eğitim başlıklı incelemeyle Antik Mısır'dan Aztek'e kadim pedagoji yöntemlerini ele alıyor; Millî Eğitim Bakanlığımızca yayımlanan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli beceri odaklı ölçme araştırmasının saha sonuçlarına yer veriyoruz.

Ajanda bölümümüzde ise YÖK'ün Uluslararası Araştırma Programları (GEP, DOSAP, AKAP) ile Malta'da düzenlenecek Erasmus+ / SALTO Youth semineri gibi güncel başvuru takvimlerini takip edebilirsiniz.

Keyifli okumalar dileriz.

İçerik

- Küresel Eğitim Finansmanında Borç Kapanı: UNESCO 113 Ülkedeki Kriz için Liderleri Göreve Çağırıyor
- Yapay Zekâ Çocuklara İnsani Becerileri Öğretebilir mi?
- Ödev Yapmak Tarihe mi Karışıyor? Öğretmenler Yapay Zekâ Çağında Kopya Çekme Sorunuyla Mücadele Ediyor
- Microsoft Küresel Eğitimde Yapay Zekâ Raporunu Yayınladı: Kullanım Yaygınlaşıyor, Eğitim ve Rehberlik Talebi Artıyor
- Google Eğitimde Yapay Zekâ Dönemini Genişletiyor: ISTE 2026’da Öne Çıkan Yenilikler
- PISA 2029 Değerlendirmelerine “Medya ve Yapay Zekâ Okuryazarlığı” Ekleniyor
- Aşırı Sıcaklar Eğitimi Tehdit Ediyor: Hindistan’da İklim Değişimi ve Öğrenme Başarısı Araştırması
- Tarihin İlk Medeniyetlerinde Eğitim ve Pedagojik Yöntemler: Britannica Derlemesi
- İlkokullarda STEM ve Kodlama Eğitimi Yarış Arabası Görünümlü Robotlarla Eğlenceli Hale Geliyor
- Dünya Bankası Desteğiyle Özbekistan’da 2 Milyon İlkokul Öğrencisi için Eğitim Kalitesi Artırılıyor
- Güney Afrika Okullarında Mobil Bilim Laboratuvarları STEM Başarısını Artırıyor
- Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nin Beceri Odaklı Ölçme Yaklaşımı Bilimsel Araştırmayla Desteklendi
- Ajanda

Küresel Eğitim Finansmanında Borç Kapanı: UNESCO 113 Ülkedeki Kriz için Liderleri Göreve Çağırıyor

UNESCO, dünya genelinde derinleşen eğitim finansmanı krizine kalıcı çözümler bulmak amacıyla uluslararası eğitim liderlerini ve kurumları bir araya getirdi. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri liderliğinde başlatılan Dönüştürücü Eğitim Zirvesi'nin dördüncü buluşmasında (TES+4, Transforming Education Summit) yayımlanan güncel raporlar, eğitime yapılan uluslararası yardımların hızla kesildiğini ve gelişmekte olan ülkelerin eğitim yerine borç ödemelerine kaynak ayırmak zorunda kaldığını gözler önüne seriyor. UNESCO'nun son verilerine göre, tam 113 ülke eğitime ayırdığı bütçeden çok daha fazlasını dış borç ödemelerine harcıyor.

Uluslararası Yardımlarda Keskin Düşüş

UNESCO Küresel Eğitim İzleme Raporu'nun sunduğu son araştırmaya göre, uluslararası eğitim yardımları 2024 yılında bir önceki yıla göre %8, okul öncesi ve ilköğretimi kapsayan temel eğitim yardımları ise %15 oranında azaldı. Açıklanan veriler, 2023 ile 2027 yılları arasında dünyadaki eğitim yardımlarının %30'a kadar düşebileceğini ortaya koyuyor. Düşük ve alt-orta gelirli ülkeler halihazırda eğitim yardımlarının beşte birinden fazlasını kaybederken Afganistan, Liberya, Mali ve Nijer gibi ülkelerde bu kayıp %40'ın üzerine çıktı. Eğitim yardımlarının toplam kalkınma bütçeleri içindeki payı %7,5 ile son yirmi yılın en düşük seviyesine gerilerken, yoksul ülkelerin yıllık eğitim finansmanı açığı 97 milyar dolara ulaştı.

Borç Ödemeleri Eğitim Bütçelerini Sıkıştırıyor

UNESCO'nun "Borç ve Eğitim" başlıklı çalışma paketi, ağır borç yükünün okullar ve eğitim sistemleri üzerindeki baskısını açıkça ortaya koyuyor. Düşük gelirli ülkelerde borç ödemeleri eğitime ayrılan bütçenin neredeyse dört katına çıkmış durumda. Hatta borç yükü en ağır 18 ülkede, devlete ait kaynaklardan borçlara giden para eğitim harcamalarının beş katını bile aşılıyor. Okul bütçelerinin önemli bir kısmı öğretmen maaşları gibi zorunlu giderlerden oluştuğu için, kısıntı yapılması gerektiğinde ilk feda edilen alan maalesef eğitim oluyor. Oysa uzmanlar, bir ülkenin geleceğini ve ekonomik kalkınmasını inşa eden eğitime yapılan yatırımları kesmenin uzun vadede çok daha büyük zararlar doğuracağını vurguluyor.

Eğitim için Borç Takası (Debt-for-Education Swaps) Mekanizması

UNESCO, ülkelerin bu zorlu süreçten çıkabilmesi adına dış borç yükümlülüklerini doğrudan eğitime yatırıma dönüştürmelerini sağlayan "Eğitim için Borç Takası" rehberini yayımladı. Yöntemin uygulandığı başarılı örnekler ise şöyle paylaşıldı:

Fildişi Sahili: Fransa ile yapılan anlaşma sayesinde elde edilen kaynakla, ihtiyaç sahibi bölgelerde 30'dan fazla yeni okul inşa edildi ve 30 bin öğrenciye ulaşıldı.

Mısır: Almanya ile yürütülen 29 milyon avroluk borç takası programı, okullarda beslenme ve temel hizmetlerin iyileştirilmesinde kullanıldı. Eru: İspanya ile yapılan anlaşmayla 20 milyon dolarlık borç, hassas bölgelerdeki 174 bin öğrenci, öğretmen ve topluluk üyesine dokunan 50 eğitim projesine dönüştürüldü.

Gelişmekte olan ülkelerde eğitim sistemlerini olası krizlere karşı daha dirençli hale getirmeyi hedefleyen TES+4 Zirvesi, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SDG 4, Sustainable Development Goal 4) doğrultusunda herkes için nitelikli eğitim hedefini güçlendirirken, yapay zekâ gibi yeni teknolojilerin de öğrenme süreçlerine insanı merkeze alarak entegre edilmesini öncelikli gündem maddesi olarak ele alıyor.

Daha Fazlasını Keşfedin

Yapay Zekâ Çocuklara İnsanı Becerileri Öğretebilir mi?

Yapay zekâ teknolojilerinin iş dünyasını ve günlük hayatı hızla değiştirdiği günümüzde, empati kurma, etkili iletişim, eleştirel düşünme ve yaratıcılık gibi insana özgü beceriler her zamankinden daha değerli hale geliyor. ABD’de düzenlenen ISTE Live 26 + ASCD Eğitim Konferansı’nda bir araya gelen eğitimciler, yapay zekânın sadece akademik derslerde değil, öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmede de güvenli bir pratik alan sunabileceğini ortaya koydu. Ancak uzmanlar, bu teknolojinin insan ilişkilerinin yerini almaması ve doğru yönlendirmelerle kullanılması gerektiği konusunda uyarıyor.

Düşük Riskli Ortamlarda Empati ve Farklı Bakış Açısı Çalışmaları

Sınıf içi uygulamalarda özel olarak yapılandırılmış yapay zekâ sohbet botları (chatbot), öğrencilere baskı hissetmeden empati kurma ve farklı bakış açılarını anlama fırsatı sunuyor. Pensilvanya’daki West Chester Okul Bölgesi’nde çalışan teknoloji koordinatörü Chris Cromwell, ortaokul sınıflarında uyguladığı üç farklı yapay zekâ modelini paylaştı:

Fiziksel Engelli Karakter: Öğrenciler bedensel engeli olan sanal bir karakterle sohbet ederek onun günlük hayatta karşılaştığı zorlukları anlamak için saygılı sorular sormayı öğreniyor. Ardından bu karaktere yardımcı olacak bir tasarım projesi geliştiriyorlar.

Tarihi Karakterler ile İletişim: 8. sınıf tarih dersinde, Amerikan İç Savaşı döneminden bir asker karakteriyle konuşan öğrenciler, kendi yaşamlarından çok farklı tecrübelere sahip bir insanla iletişim kurma deneyimi yaşıyor.

Farklı Meslek Grupları: Özel yetenekliler programındaki öğrenciler, itfaiyeciden yapay zekâ etikçisine kadar diledikleri karakterlerle sohbet ederek farklı mesleki ve insani bakış açılarını keşfediyor.

Cromwell, amacın empatiyi sadece rehberlik derslerinde konuşulan soyut bir konu olmaktan çıkarıp, çocukların günlük öğrenme süreçlerinin doğal bir parçası haline getirmek olduğunu belirtiyor.

Zorlu Konuşmalar İçin Güvenli Bir Ön Prova Alanı

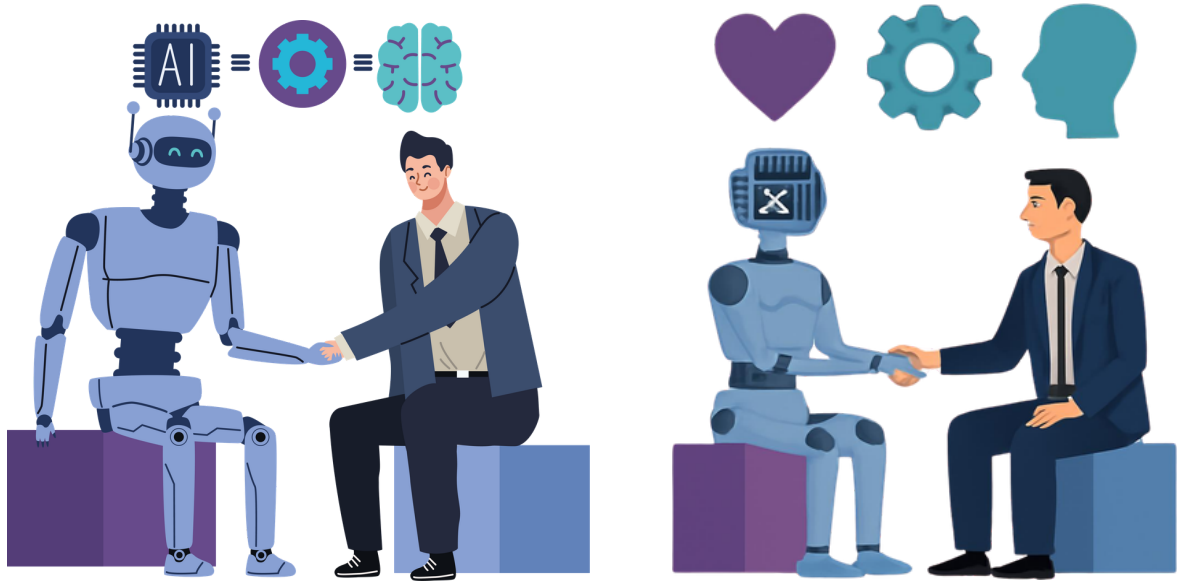
Maryland'deki Montgomery County Okulları öğretim uzmanı Amanda Brown ise CalmBot adını verdiği özel yapay zekâ aracıyla öğrencilerin arkadaşlarıyla yaşadıkları anlaşmazlıkları çözmelerine rehberlik ediyor. Yapay zekâ sohbet botu, arkadaşları tarafından itildiğini söyleyen bir öğrenciye “Bu durum sana ne hissettirdi?” veya “O an neye ihtiyacın vardı?” gibi sorular sorarak çocuğun kendi duygularını ve ihtiyaçlarını fark etmesini sağlıyor.

Ayrıca bu yöntem, uzaklaştırma cezası sonrası okula dönen veya öfke kontrolü yaşayan öğrencilerin öğretmenleri ya da arkadaşlarıyla gerçekleştirecekleri zor konuşmalar öncesinde düşük riskli bir prova yapmalarına imkân tanıyor. Çocukların doğrudan bir odaya toplanıp baskı altında hissettirilmelerine kıyasla, bu tür simülasyonlarla kendilerini ifade etmeyi öğrenmelerinin daha sağlıklı sonuçlar verdiği ifade ediliyor.

Öğretmenler İçin Öğrenci Gözünden Empati

Yapay zekâ öğrencilerin yanında öğretmenlerin de empati geliştirmesine katkı sağlıyor. Eğitim danışmanı Tony Frontier, öğretmenlerin hazırladıkları ödev ve projeleri ChatGPT, Gemini veya Claude gibi sistemlere vererek “Bir öğrenci gözüyle bu ödevin tamamlanması kaç aşama ve saat alır?” sorusuna ilişkin analiz yaptırabileceklerini ifade ediyor. Bu yöntem, öğretmenlerin ödev yükünü öğrencilerin perspektifinden görmesini sağlayarak gereksiz iş yükünün önüne geçilmesine yardımcı oluyor.

Yapay Zekâ Okuryazarlığı ve İnsanî Bağların Korunması

Sınıfta bu teknolojiyi uygulayan eğitimciler, pedagojik faydaların yanı sıra çok kritik bir uyarının da altını çiziyor: Yapay zekâ ne kadar gerçekçi konuşursa konuşsun, onun insanî duygulara sahip olmadığını çocuklara net bir şekilde anlatmak gerekiyor. Günümüzde pek çok gencin yalnızlık veya tavsiye arayışıyla sohbet botlarıyla duygusal bağ kurmaya başladığına dikkat çeken uzmanlar, bu derslerin aynı zamanda çocuklara yapay zekâ okuryazarlığı kazandırdığını ve insan insana kurulan gerçek bağların yerini hiçbir şeyin tutamayacağını gösterdiğini belirtiyor.

Daha Fazlasını Keşfedin

Ödev Yapmak Tarihe mi Karışıyor? Öğretmenler Yapay Zekâ Çağında Kopya Çekme Sorunuyla Mücadele Ediyor

Yapay zekâ araçlarının yaygınlaşması, geleneksel ev ödevi anlayışını ve akademik dürüstlük tartışmalarını yeniden eğitimin ana gündem maddelerinden biri haline getirdi. The 74 eğitim platformunda yer alan kapsamlı analiz, öğretmenlerin sınıflarda yapay zekâ araçlarının izinsiz kullanımlarıyla nasıl mücadele ettiklerini ve ev ödevi anlayışının baştan aşağı değişmesi gerektiğini ortaya koyuyor. Araştırmacılar sorunun temelinde yapay zekânın kendisinden ziyade, ödevlerin verilış biçimi ve öğrenci motivasyonunun yattığını vurguluyor.

Yapay Zekâ Yeni Bir İntihal Yaratmadı, Sadece Kestirme Yolu Değıştirdi

Stanford Üniversitesi Challenge Success Projesi araştırmacılarından Denise Pope'un yaklaşık 30 bin lise öğrencisiyle yürüttüğü araştırma, yapay zekânın akademik dürüstlüğü bozduğu yönündeki yaygın paniğe farklı bir boyut kazandırıyor. Verilere göre, öğrencilerin %32,8'i izinsiz yapay zekâ kullandığını belirtirken; %32,7'si ise bir arkadaşının ödevini doğrudan kopyaladığını ifade ediyor.

Uzmanlar, yapay zekânın akademik dürüstlük ihlallerini sıfırdan yaratmadığını; öğrencilerin geçmişten beri başvurduğu arkadaşından kopyalama alışkanlığının yerini dijital bir aracın aldığını gösteriyor. MIT (Massachusetts Institute of Technology) araştırmacısı Justin Reich ise asıl değişimin harcanan çaba olduğunu belirterek, yapay zekânın kestirme yoldan ödev yapma zahmetini sıfıra indirdiğine dikkat çekiyor.

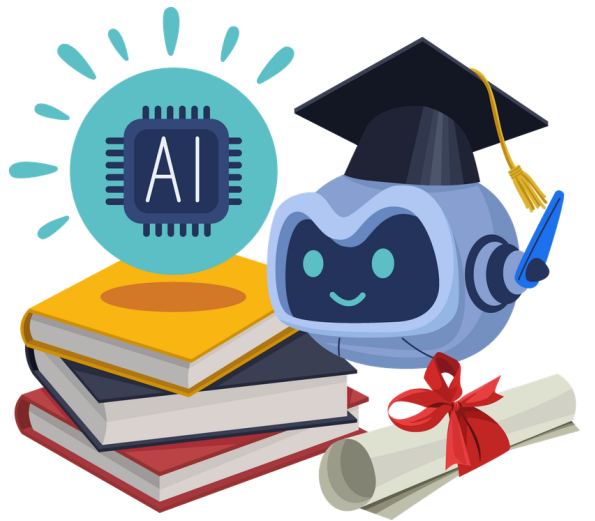
Yapay Zekâ Tespit Araçları Neden Yetersiz?

Yapay zekâ tespiti yapan yazılımların (AI detectors) güvenilmezliği ve sıklıkla yanlış alarmlar üretmesi, masum öğrencileri mağdur ediyor; öğretmenleri de yapay zekâ polisliği yapmak yerine ders planlarını değiştirmeye zorluyor. 30 yıllık tarih öğretmeni Ashley Kannan, mevcut ödev düzeninde kalmakta ısrar etmenin işi “en iyi kim kopya çeker” yarışına dönüştüreceğini ve bunun en çok eğitime zarar vereceğini savunuyor.

Eğitimciler İçin Çözüm Önerileri: Süreç Odaklı Değerlendirme

Eğitim uzmanları, ödev krizini aşmak ve öğrencileri yapay zekâyı doğrudan kopyalama aracı olarak kullanmaktan vazgeçirmek için şu pratik adımları öneriyor:

- **Ödevlerin Sınıfa Taşınması:** Öğrencilerin zihinsel çaba harcamasını sağlamak adına okuma ve yazma süreçlerinin bir kısmının öğretmen rehberliğinde sınıf ortamında başlatılması.
- **Sonuca Değil, Sürece Odaklanmak:** Sadece teslim edilen nihai metni değil, öğrencinin taslak hazırlama, düşünme ve revizyon adımlarını da derecelendiren değerlendirme ölçeklerinin benimsenmesi.
- **Yapay Zekâyı Özel Öğretmen Rolü Biçilmesi:** Öğrencilere yapay zekânın ödevi kendileri yerine yapan bir robot değil; sorular sorarak yönlendiren Sokratik bir çalışma arkadaşı veya mentör olarak kullanılması gerektiğinin anlatılması.

Geliřmeler, eğitimcilerin enerjilerini yapay zekâyı yasaklamaya ya da tespit etmeye harcamak yerine, ödevlerin amacını öğrencilere net bir şekilde açıklayan ve öğrenmeyi not kaygısının önüne koyan bir akademik dürüslük kúltürü inşa etmelerinin řart olduğunu gösteriyor.

Daha Fazlasını Keşfedin

Microsoft Küresel Eğitimde Yapay Zekâ Raporunu Yayınladı: Kullanım Yaygınlaşıyor, Eğitim ve Rehberlik Talebi Artıyor

Microsoft, dünya genelinde okullarda yapay zekâ kullanımının durumunu ortaya koyan yıllık Eğitimde Yapay Zekâ Raporu'nun (2026 AI in Education Report) üçüncüsünü yayınladı. Altı ülkede K-12 ve yükseköğretim kademelerinde 3.345 öğrenci, öğretmen ve eğitim lideriyle gerçekleştirilen küresel araştırma, yapay zekânın sınıflarda artık bir deney aşamasını geride bıraktığını, ancak kurumsal eğitim ve etik rehberlik alanında ciddi bir boşluk olduğunu ortaya koyuyor.

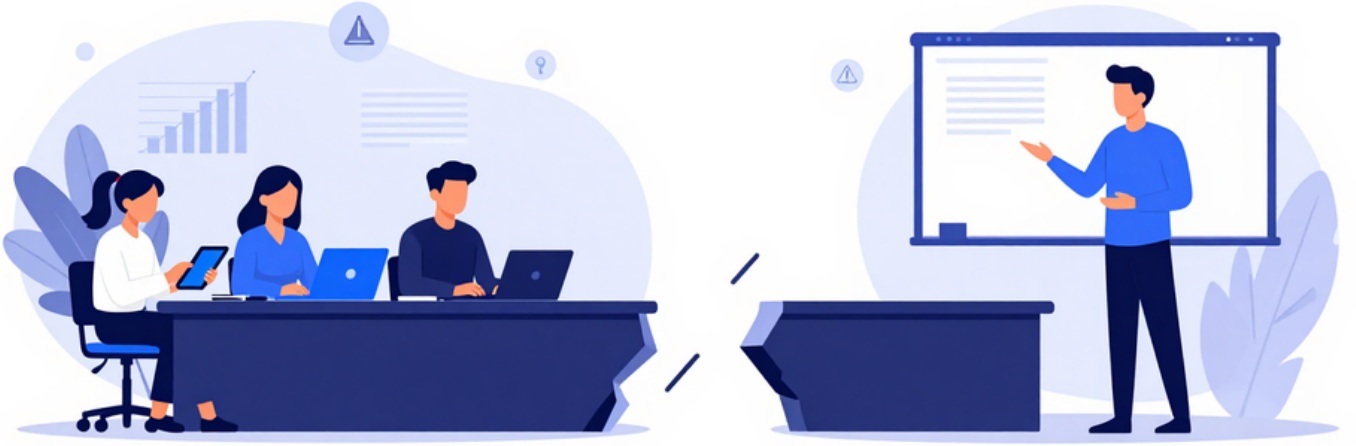
Yapay Zekâ Kullanımı Rutin Hale Geldi

Araştırma sonuçları, yapay zekânın eğitim süreçlerine hızla entegre olduğunu gösteriyor:

- **Yaygın Kullanım:** Öğrencilerin ve eğitim liderlerinin %92'si, öğretmenlerin ise %88'i okul ve eğitim süreçlerinde yapay zekâ araçlarından yararlandığını belirtiyor.
- **Kurumsal Ölçeklenme:** Eğitim liderlerinin %58'i kurumlarının yapay zekâyı resmî olarak uygulamaya koyduğunu veya ölçeklendirdiğini ifade ederken; liderlerin %78'i, öğretmenlerin %76'sı ve öğrencilerin %65'i son bir yılda yapay zekâ kullanımlarının arttığını vurguluyor.

AI in
Education

Eğitim Açığı Derinleşiyor: Kullanım Var, Resmî Eğitim Yok

Raporun en dikkat çekici bulgusu, teknoloji kullanımı ile bu konuda verilen eğitim arasındaki makasın giderek açılması oldu.

Eğitimcilerin ve eğitim liderlerinin %87'si, öğrencilerin ise %79'u yapay zekânın etkili ve sorumlu kullanımını öğrenmenin gelecek için kritik olduğunu düşünüyor. Ancak buna rağmen:

- Öğrencilerin %77'si ve öğretmenlerin %53'ü yapay zekâ konusunda bugüne kadar hiçbir resmî eğitim almadıklarını belirtiyor.
- Öğretmenlerin %66'sı ve öğrencilerin %52'si kurumlarından aylık veya üç aylık periyotlarla düzenli yapay zekâ eğitimi talep ediyor.

Sınıf İçi Sınırlar ve Akademik Dürüstlük Kaygısı

Yapay zekâ kullanımında her iki tarafın da ortak kaygısı akademik dürüstlük olarak öne çıkıyor. Hem öğrencilerin (%41) hem de öğretmenlerin (%42) ana endişelerinden biri akademik dürüstlüğün korunması. Bu durum, yapay zekânın sınıfta ne zaman ve nasıl kullanılacağına dair net ve pratik kuralların belirlenmesinin gerekliliğini gösteriyor.

Microsoft Eğitim Pazarlama Genel Müdürü Matt Jubelirer, rapora ilişkin değerlendirmesinde, “Dünyanın dört bir yanındaki eğitimciler yapay zekâyı bir sınıf dostu olarak benimsiyor ve artık kullanmalı mıyız sorusunu değil; en iyi nasıl yararlanılır sorusunu soruyorlar. Amacımız, yapay zekâyı ödevleri yapan bir yanıt motoru değil; öğrenme süreçlerini destekleyen güvenilir bir ortak haline getirmektir.” ifadelerini kullandı.

Daha Fazlasını Keşfedin

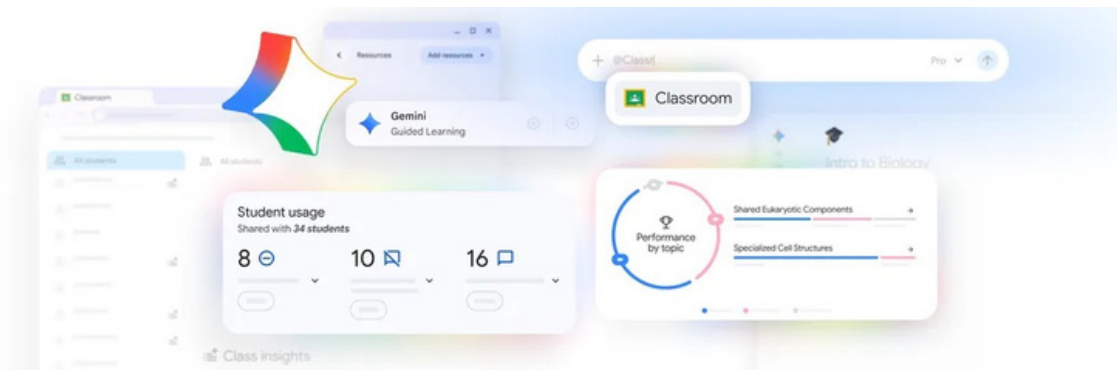
Google Eğitimde Yapay Zekâ Dönemini Genişletiyor: ISTE 2026'da Öne Çıkan Yenilikler

Google, eğitim teknolojilerinin en büyük küresel buluşmalarından biri olan ISTE 2026 Konferansı'nda, okullar ve eğitimciler için geliştirdiği en yeni yapay zekâ destekli araçları ve güncellemeleri tanıttı. Öğrenci merkezli öğrenmeyi güçlendirmeyi ve öğretmenlerin idari yükünü hafifletmeyi hedefleyen yeni özellikler: Google Classroom, Gemini for Google Workspace ve Chromebook eko-sistemine getirilen önemli yenilikleri içeriyor.

Google Classroom'da Yapay Zekâ Destekli "Öğrenme Odakları"

Google, öğretmenlerin ders içeriklerini kişiselleştirmesini kolaylaştırmak amacıyla Classroom platformuna yeni yapay zekâ entegrasyonları ekledi:

- **Kişiselleştirilmiş Öğrenme Materyalleri:** Öğretmenler, Gemini aracılığıyla öğrencilerin okuma seviyelerine, ilgi alanlarına veya öğrenme ihtiyaçlarına uygun alternatif ders materyalleri ve alıştırmalar soruları oluşturabiliyor.
- **Sokratik Rehberlik ve Dönüt:** Sistem, öğrencilere doğrudan cevabı vermek yerine onları düşünmeye sevk eden ipuçları sunarak etkileşimli bir çalışma arkadaşı rolü üstleniyor.

Gemini ve Öğretmen Asistanı Yenilikleri

Öğretmenlerin ders planlama, içerik hazırlama ve değerlendirme süreçlerindeki zaman kaybını azaltmayı hedefleyen Google, Gemini for Workspace platformuna eğitime özel şablonlar ekledi. Öğretmenler artık ders planı taslakları, sınav soru bankaları ve farklılaştırılmış öğretim stratejilerini birkaç saniye içinde güvenli bir şekilde hazırlayabiliyor.

Read Along ve Okuma Becerileri Entegrasyonu

Google'ın yapay zekâ tabanlı okuma asistanı Read Along, Google Classroom ile daha derin bir entegrasyona kavuştu. Sistem, öğrencilerin sesli okuma pratiklerini yapay zekâ desteğiyle analiz ederek öğretmenlere öğrencinin okuma hızı, telaffuz doğruluğu ve kelime kavrama seviyesi hakkında anlık pedagojik raporlar sunuyor.

Güvenlik ve Sorumlu Yapay Zekâ Okuryazarlığı

Google yetkilileri, yeni özelliklerin tamamında öğretmenin kontrolü ilkesinin esas alındığını vurguladı. Veri gizliliği standartlarına tam uyum sağlayan sistemler, öğrencilerin yapay zekâ araçlarını bir kopya kaynağı olarak kullanımından ziyade düşünme süreçlerini destekleyen güvenli bir araç olarak kullanmalarını hedefliyor.

Daha Fazlasını Keşfedin

PISA 2029 Değerlendirmelerine “Medya ve Yapay Zekâ Okuryazarlığı” Ekleniyor

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı’nın (PISA) 2029 döngüsünde “Medya ve Yapay Zekâ Okuryazarlığı” çerçevesinin yer alacağını duyurdu. Proje, dijital ve bilgi odaklı ortamlarda öğrencilerin bilgiye erişme, bilgiyi eleştirel bir şekilde değerlendirme ve yapay zekâ teknolojilerini sorumlu bir şekilde kullanma kapasitelerini değerlendirmeyi amaçlıyor.

PISA 2029 Değerlendirme Çerçevesinin Odak Noktaları

OECD'nin yayımladığı proje detaylarına göre, PISA 2029 Medya ve Yapay Zekâ Okuryazarlığı değerlendirmesi şu temel alanlara odaklanmaktadır:

- **Eleştirel Değerlendirme ve Bilgi Okuryazarlığı:** Öğrencilerin çevrim içi ortamlardaki bilgilerin güvenilirliğini sorgulama, yanlış/yanıltıcı bilgileri ayırt etme ve doğrulanmış kaynaklara ulaşma becerileri ölçülecektir.
- **Yapay Zekâ Okuryazarlığı:** Öğrencilerin yapay zekâ sistemlerinin çalışma prensiplerini, bu sistemlerin ürettiği içeriklerin niteliğini ve yapay zekâ kullanımının getirdiği etik sorumlulukları kavrama düzeyleri değerlendirilecektir.
- **Dijital Ortamda Etkileşim:** Öğrencilerin dijital araçları ve medya platformlarını kullanırken güvenli, etik ve etkili iletişim kurma becerileri incelenecektir.

Eğitim Politikaları İçin Küresel Veri Sağlanacak

OECD, bu değerlendirme çerçevesiyle elde edilecek verilerin katılan ülkelerin eğitim politikalarını ve müfredatlarını dijital çağın gereksinimlerine göre güncellemelerine katkı sağlayacağını belirtmektedir.

PISA 2029, dünya genelindeki öğrencilerin yapay zekâ ve dijital medya karşısındaki hazırlık düzeyine ilişkin uluslararası ölçekte karşılaştırılabilir veriler sunacaktır.

Daha Fazlasını Keşfedin

Aşırı Sıcaklar Eğitimi Tehdit Ediyor: Hindistan'da İklim Değişimi ve Öğrenme Başarısı Araştırması

Cambridge Üniversitesi Arazi Ekonomisi Bölümü'nden Dr. Sofie R. Walzl ile Sumit Agarwal, Pulak Ghosh ve Francesco Scarazzato tarafından yürütülen güncel bir araştırma, artan sıcaklıkların ve sıcak hava dalgalarının çocukların okuldaki öğrenme ve başarıma kapasitelerini olumsuz etkilediğini ortaya koydu.

Araştırmacılar, 2014-2018 yılları arasında Hindistan'ın yedi eyaletindeki yaklaşık 135 bin okulun sınav sonuçlarını, uydularla ölçülen yerel hava durumu, hava kirliliği, bitki örtüsü verileri ve servet eşitsizliği indeksi ile eşleştirerek sıcaklık değişimlerinin öğrenciler üzerindeki etkilerini inceledi.

Sıcaklık Artışı Sınav Başarısını Düşürüyor

Araştırmanın öne çıkan temel bulguları şunlardır:

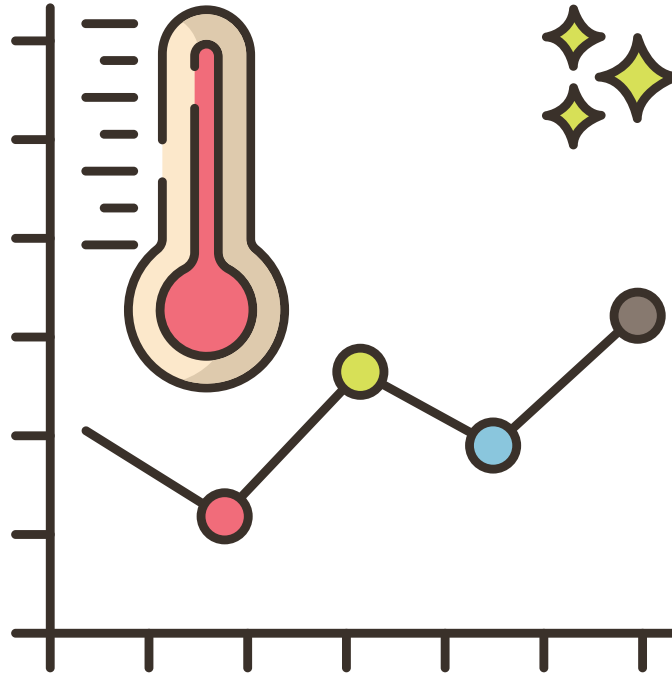
- **Eğitim Yılı İçindeki Sıcaklık Artışı:** Eğitim-öğretim yılı boyunca yaşanan yüksek sıcaklıklar sınav performansını belirgin şekilde düşürmektedir. İyimser bir iklim değişikliği senaryosu olarak kabul edilen 0,64°C'lik ortalama sıcaklık artışı bile ders başarı oranlarını oranında azaltabilmektedir.
- **40°C Üzerindeki Etki:** Sıcaklığın 40°C'nin üzerine çıktığı ve yüksek nemle birleştiği durumlarda olumsuz etki keskin bir şekilde artmaktadır.
- **Sınav Dönemi Etkisi:** Sınav ayında yaşanan 1,8°C'lik (standart sapma) sıcaklık artışı, sınavı geçme olasılığını, üstün başarı elde etme olasılığını ise oranında düşürmektedir. Ancak araştırmacılar, aylar süren birikimli sıcaklık maruziyetinin genel olarak daha zararlı olduğunu belirtmektedir.

Aşırı Sıcaklardan En Çok Hangi Okullar Etkileniyor?

Araştırma, sıcaklığın eğitim üzerindeki etkilerinde belirgin eşitsizlikler olduğunu göstermektedir:

- Kırsal okullar ekonomik yetersizlikler ve baş etme mekanizmalarının azlığı nedeniyle genel olarak daha fazla olumsuz etkilenmektedir.
- Sınırlı kaynak ve altyapıya sahip yoksul kent bölgelerindeki öğrenciler en yüksek riskle karşı karşıyadır.
- Yeni açılan okullarda ve devlet yönetimi dışındaki okullarda, bina kalitesinin düşüklüğü veya denetim eksikliği nedeniyle olumsuz etkiler daha yüksek görünmektedir.
- Sıcaklığın doğrudan etkisinde cinsiyetler arası fark çok düşük bulunurken, genel sosyal faktörlerin kız çocuklarının eğitime erişimini sınırlamaya devam ettiği belirtilmektedir.

Ağaçlandırmanın ve Doğal Soğutmanın Rolü

Araştırmanın dikkat çeken bulgularından biri, okulların etrafındaki yeşil alanların koruyucu etkisidir. Yakınında daha fazla ağaç ve bitki örtüsü bulunan okulların daha yüksek başarı oranlarına sahip olduğu tespit edilmiştir. Okulun 250 metre yakınındaki her hektarlık ek orman alanı, sınavı geçme şansını belirgin şekilde artırmaktadır. Ancak yeşil örtü yardım etse de yükselen sıcaklıkların yarattığı zararı tek başına tamamen ortadan kaldıramamaktadır.

Eğitimde İklim Uyum Politikaları İçin Öneriler

Araştırmacılar, elde edilen bulgular ışığında şu acil politika adımlarını önermektedir:

- Düşük gelirli ve devlet dışı okullar başta olmak üzere okul altyapılarının sıcaklığa dayanıklı hale getirilmesi,
- Aşırı sıcak dönemlere maruz kalmayı en aza indirecek şekilde akademik takvimlerin yeniden değerlendirilmesi,
- Okul çevrelerinde kentsel yeşillendirme ve doğal soğutma çözümlerine yatırım yapılması,
- Okullarda havalandırma ve klima gibi soğutma teknolojilerine erişimin genişletilmesi,
- Yoksul kentsel alanlar başta olmak üzere savunmasız bölgelere yönelik özel uyum tedbirlerinin alınması.

Daha Fazlasını Keşfedin

Tarihin İlk Medeniyetlerinde Eğitim ve Pedagojik Yöntemler: Britannica Derlemesi

Encyclopædia Britannica kayıtlarında yer alan tarihsel inceleme, Mısır, Mezopotamya, Çin ve Amerika kıtasının kadim medeniyetlerine kadar uzanan ilk uygarlıklarda eğitimin yapısını, kurumsal yapılanmasını ve uygulanan öğretim yöntemlerini ortaya koyuyor.

Eski Dünya Medeniyetleri: Mısır, Mezopotamya ve Çin

- **Mısır:** Mısır'da kültür ve eğitim rahipler tarafından kontrol ediliyordu. İki tür formal okul bulunmaktaydı: kâtip okulları ve rahip adayları okulları. Öğrenciler 5 yaşında okuma-yazma okuluna giriyorlardı ve 16-17 yaşlarına kadar devam ediyorlardı; 13-14 yaşlarında ise işbaşı eğitimi alıyorlardı. Tapınak okuluna giriş yaşı 17 idi. Ezber ve tekrarlama temel öğretim yöntemleriydi.
- **Mezopotamya:** Eğitim, Mısır ile benzer şekilde kâtip ve rahip yetiştirmeyi amaçlayan pratik bir yapıya sahipti. Okuma, yazma ve din öğretiminden hukuk, tıp ve astrolojiye kadar uzanıyordu. Öğretim merkezleri tapınaklar bünyesindeki kütüphanelerdi. Ezber, sözlü tekrar, modelleri kopyalama ve bireysel öğretim uygulanıyordu; metinleri birebir kopyalamak en zor sınav olarak sayılıyordu.
- **Kuzey Çin:** Shang ve Zhou dönemlerinden itibaren eğitim, belirgin şekilde seküler ve ahlaki bir karaktere sahipti. İnsan ilişkileri, ritüeller ve müzik müfredatı oluşturuyordu. Aşırı ezberci yaklaşım kınanıyordu; eğitim bireyin içsel gelişimi olarak değerlendiriliyordu.

Yeni Dünya Medeniyetleri: Maya, Aztek ve İnka

- **Mayalar:** Din odaklı bir toplum yapısında rahipler eğitimi yürütüyordu. Müfredatta tarih, yazı, kehanet yöntemleri, tıp ve takvim sistemi yer alıyordu. Öz denetim, iş birliği ve topluluk görevi temel karakter eğitimi ilkeleriydi.
- **Aztekler:** Kültürel aktarım sözlü aktarımla ve ezberle sağlanıyordu. 10 yaşında girilen Calmecac adlı okullarda tarih, şiir ve müzik öğretiliyordu. Hatırlamayı kolaylaştırmak ve anlatımı desteklemek için basit grafik temsil araçları (görsel materyaller) kullanılıyordu.
- **İnkalar:** Bilinen bir yazı dili yoktu; aktarım sözlüydü. Eğitimsiz halk için mesleki/tarımsal eğitim, soylular için ise 4 yıllık formal eğitim uygulanıyordu. İlk yıl Keçuva dili, ikinci yıl din, üçüncü yıl renkli iplerle hesaplama sistemi olan quipu (khipu), dördüncü yıl ise tarih, bilim, geometri ve astronomi öğretiliyordu. Eğitimciler amauta denilmekteydi.

Daha Fazlasını Keşfedin

İlkokullarda STEM ve Kodlama Eğitimi Yarış Arabası Görünümlü Robotlarla Eğlenceli Hale Geliyor

Cayman Adaları Eğitim Hizmetleri Departmanı (DES), Grand Cayman ve Cayman Brac'teki devlet ilkokullarında 5. ve 6. sınıf öğrencilerine yönelik genişletilmiş STEM programı kapsamında yarış arabası görünümünde tasarlanmış 220 adet Programlanabilir Robotu (Pro-Bot) okullara dağıttı. Uygulama öğrencilerin eleştirel düşünme, kodlama ve programlama becerilerini eğlenceli etkinliklerle geliştirmeyi amaçlıyor.

Sınıf İçi Uygulamalar ve Disiplinlerarası Kullanım

Özel olarak ilkokul seviyesindeki öğrenciler için geliştirilen Pro-Botlar, öğrencilerin yön komutları, mesafe ve açı ayarları girerek rotalar oluşturmaya ve görevleri tamamlamasına olanak tanıyan bir arayüze sahiptir.

Sınıf ortamında bu robotlar şu süreçlerde kullanılmaktadır:

- Matematik ve coğrafya derslerindeki etkinliklerde,
- İş birliğine dayalı grup projelerinde,
- Yazdıkları kodlama dizilerindeki hataları tespit edip düzeltme süreçlerinde.

Bu uygulamalar sayesinde öğrencilerin takım çalışması, yaratıcılık, esneklik, dayanıklılık ve eleştirel düşünme becerilerinin desteklendiği ifade edilmektedir. Ayrıca uygulamalı STEM deneyimleriyle öğrencilerin veri bilimi, yazılım geliştirme, mühendislik ve istatistik gibi kariyer alanlarıyla tanıştırıldığı belirtilmektedir.

Eğitim Yöneticileri ve Uzmanların Değerlendirmeleri

Eğitim Hizmetleri Departmanı Direktörü Mark Ray, bu araçların öğrencileri öğretim süreçlerine dahil etmek amacıyla genişleyen araç kitine eklenen yeni bir kaynak olduğunu ve problem çözme ile eleştirel düşünmeyi teşvik ettiğini belirtti.

STEM Uzmanı Stephen Ta'Bois ise, “Bee-Bot ve Pro-Bot gibi programlanabilir robotlar kullanıldığında düşünme sürecinin gerçek zamanlı gerçekleştiğini görebilirsiniz. Bu program sadece robotlarla ilgili değil; öğrencilere bir sorunla yüzleşme, deneme yapma ve ilk seferde çalışmadığında korkmama özgüvenini kazandırmakla ilgilidir.” değerlendirmesinde bulundu.

Daha Fazlasını Keşfedin

Dünya Bankası Desteğiyle Özbekistan'da 2 Milyon İlkokul Öğrencisi için Eğitim Kalitesi Artırılıyor

Dünya Bankası İcra Direktörleri Kurulu, Özbekistan Hükümeti'nin altı bölgesindeki ilkokullarda öğrenme çıktılarını iyileştirmek ve öğrencilerin temel becerilerini geliştirmek amacıyla hazırlanan projeye finansal destek onayı verdi. 30 Haziran 2026 tarihinde duyurulan paket, Ekonomik Büyüme İçin Kamusal Eğitimin Dönüştürülmesi Programı'nın uygulanmasını kapsıyor.

378 Milyon Dolar Bütçeli Finansman Paketi

Toplam bütçesi 378 milyon dolar olan programın finansman yapısı şu şekildedir:

- **Özbekistan Hükümeti:** 273 milyon dolar,
- **Uluslararası Kalkınma Birliği (IDA):** 100 milyon dolar uygun koşullu finansman,
- **Eğitim İçin Uluslararası Finans Tesisi (IFFEd):** 5 milyon dolar hibe.

Söz konusu hibe, IFFEd ile Dünya Bankası arasındaki ilk iş birliği olma özelliğini taşımaktadır. Program Okul Öncesi ve Okul Eğitimi Bakanlığı ile Ekonomi ve Finans Bakanlığı tarafından yürütülecektir.

Hızlı Nüfus Artışı ve Mevcut Durum

Özbekistan'daki devlet okullarının hızlı nüfus artışı ve iç göç nedeniyle baskı altında olduğu belirtilmektedir. 2026 yılında öğrenci sayısının 7,6 milyonu aşması beklenmekte olup, bu durum her yıl yaklaşık 300 yeni okul inşa etme ihtiyacı doğurmaktadır.

Özbekistan'da ilkokul kayıt oranları %99'un üzerine çıkmış olsa da öğrencilerin özellikle okuma ve matematik alanlarındaki temel öğrenme çıktılarının uluslararası standartlara göre düşük kaldığı ve öğretim uygulamalarının geliştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Altı Bölgeyi Kapsayan Hedefler ve 2030 Vizyonu

Program Harezm, Kaşkaderya, Surhanderya, Buhara ve Nevai bölgeleri ile Karakalpakistan Cumhuriyeti'ndeki okulları ve öğretmen yetiştirme kurumlarını kapsayacaktır. Bu bölgeler, ülkedeki tüm okulların yaklaşık %45'ini oluşturmaktadır.

Programın 2030 yılına kadar řu üç ana alanda ilerleme sağlaması hedeflenmektedir:

- **Öğretmen ve Yönetici Eğitimi:** 50.000 ilkokul öğretmeni, okul lideri ve eğitim yöneticisinin pedagojik ve yönetsel uygulamalarının geliştirilmesi.
- **Fiziki Altyapı:** Yeni okulların inşası ve mevcutların genişletilmesiyle 27.000 yeni okul kontenjanı oluşturulması.
- **Veri Odaklı Yönetim:** Eğitim verilerinin toplanması ve kullanımının güçlendirilmesiyle, veri odaklı planlama yoluyla okulların kaynak tahsisinin iyileştirilmesi.

Proje tamamlandığında, yarısı kız çocuklarından oluşan 1. ile 4. sınıf arasındaki yaklaşık 2 milyon ilkokul öğrencisi bu iyileştirmelerden doğrudan yararlanacaktır.

Uluslararası Değerlendirme

Dünya Bankası Orta Asya Bölge Direktörü Najy Benhassine, “İlkokulda okuma, matematik ve sosyo-duygusal becerileri de içeren temel becerilerin güçlendirilmesi, Özbekistan’ın beşeri sermaye tabanını inşa etmenin merkezinde yer almaktadır. Bu beceriler, çocukları hızla gelişen iş piyasasına hazırlayacaktır.” değerlendirmesinde bulunmuştur.

Daha Fazlasını Keşfedin

Güney Afrika Okullarında Mobil Bilim Laboratuvarları STEM Başarısını Artırıyor

Güney Afrika'daki okullarda uygulamaya konulan mobil ve modüler laboratuvarlar, öğrencilerin kimya ve fizik alanlarında uygulamalı deneyim kazanmalarına olanak tanıyarak bilim eğitiminde önemli bir gelişme sağlıyor. Uygulamalı pratik öğrenme modeli, öğrencilerin bilimsel becerilerini güçlendirmelerine, ulusal sınavlardaki performanslarını artırmalarına ve STEM alanlarındaki kariyer odaklarını desteklemelerine yardımcı oluyor.

Esnek Laboratuvar Modeli ile Fırsat Eşitliği

Kalıcı laboratuvar binalarının henüz bulunmadığı okullarda esnek laboratuvar modeli modern bilim imkânlarına erişimi genişletmiştir. Hızlı bir şekilde kurulabilen tam donanımlı mobil ve modüler üniteler, uygulamalı bilim eğitiminin daha fazla topluluğa ulaşmasını sağlamaktadır.

Teori ile Deneyin Birleşimi ve Sınıf İçi Etkiler

Pratik deneylerin sınıf içi teorik eğitimi tamamlamasıyla öğrenciler, bilimsel ilkeleri eylem halinde gözlemlene ve ulusal sınavlar öncesinde daha fazla özgüven geliştirme imkânı bulmaktadır. Öğretmenler, laboratuvar imkânlarının sınıf içi öğrenmeyi belirgin şekilde zenginleştirdiğini; teori ile deneyin birleşmesi sayesinde öğrencilerin daha güçlü analitik beceriler geliştirdiğini, daha bilinçli sorular sorduğunu ve karmaşık bilimsel kavramları daha derinlemesine anladığını belirtmektedir.

Fiziksel Bilimler Performansında Artış

Mobil bilim laboratuvarlarıyla donatılan okullar, son yıllarda fiziksel bilimler performansında göze çarpan iyileşmeler kaydetmiştir. Eğitimciler bu ilerlemeyi düzenli pratik derslere, artan öğrenci katılımına ve teorik bilgileri gerçek laboratuvar ortamlarında uygulama fırsatlarına bağlamaktadır.

Eğitim uzmanları, pratik öğrenmenin bilimsel okuryazarlığı artırmada en etkili yöntemlerden biri olmaya devam ettiğini; laboratuvar deneyiminin öğrencilerin problem çözme yeteneklerini, eleştirel düşünme becerilerini ve bilimsel araştırmalar yürütme konusundaki özgüvenlerini geliştirdiğini vurgulamaktadır.

Daha Fazlasını Keşfedin

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin Beceri Odaklı Ölçme Yaklaşımı Bilimsel Araştırmayla Desteklendi

Millî Eğitim Bakanlığı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamındaki becerilerin ölçülmesi ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Bağlam Temelli Çoktan Seçmeli Soru Yazım Kılavuzu'nun oluşturulması amacıyla yürütülen araştırmanın raporunu yayımladı. 06 Temmuz 2026 tarihinde yayımlanan "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Becerilerinin Ölçülmesine İlişkin Araştırma Raporu" model doğrultusunda geliştirilen soruların sahadaki uygulamalarından elde edilen bulguları ortaya koyarken, beceri odaklı soru geliştirme süreçlerine bilimsel bir dayanak sunuyor.

Saha Uygulaması 12 İlde 14 Binden Fazla Öğrenciyle Gerçekleştirildi

Araştırma kapsamında geliştirilen sorular, 12 ilde yürütülen pilot uygulamada toplam 14 bin 556 öğrenci üzerinde test edildi. Çalışmada temel eğitim düzeyinde 6. sınıf, ortaöğretim düzeyinde ise 10. sınıf öğrencilerinin katılımıyla farklı ders alanlarında uygulamalar yapıldı.

Süreçte nicel verilerin yanı sıra öğrencilerle yürütülen bilişsel görüşmeler aracılığıyla soruların hedeflenen zihinsel süreçleri ne ölçüde harekete geçirdiği değerlendirildi. Böylece soruların geçerliliğine ilişkin nitel bulgular elde edilerek ölçme araçlarının niteliği bilimsel verilerle incelendi.

Soru Yazım Kılavuzu'nun Temel Bilimsel Dayanağı

Daha önce yayımlanan "Bağlam Temelli Çoktan Seçmeli Soru Yazım Kılavuzu" bu araştırma raporunda ortaya konan bulgular esas alınarak hazırlandı. Raporda elde edilen veriler, kılavuzda yer alan soru yazım ilkelerinin oluşturulmasında belirleyici rol oynadı.

Eğitimciler İçin Kurumsal Çerçeve

Öğretmenler, soru yazarları, ders kitabı yazarları, ölçme ve değerlendirme uzmanları ile program geliştirme uzmanları için hazırlanan araştırma raporu, bağlam seçimi, süreç bileşenlerinin sorulara yansıtılması ve psikometrik analizler gibi teknik konularda kurumsal bir çerçeve sunuyor.

Gerçek yaşam senaryoları üzerinden öğrencilerin bilgi ve becerilerini birlikte değerlendirmeyi esas alan raporun ölçme ve değerlendirme süreçlerinde ortak bir anlayışın geliştirilmesine katkı sağlaması hedefleniyor.

Daha Fazlasını Keşfedin

Ajanda

Uluslararası Araştırma Programları (AKAP, DOSAP, GEP) 2026 Yılı 3. Dönem Başvuru Duyurusu

Yükseköğretim Kurulu tarafından doktora öğrencileri ve öğretim üyelerinin dünyanın seçkin üniversitelerinde uluslararası standartlarda araştırma yapmalarını teşvik etmek amacıyla başlatılan “Uluslararası Araştırmacı Programları” kapsamında, 2026 Yılı Başvuruları 4 (dört) dönem şeklinde alınacak olup 3. Dönem Başvuruları 03 Ağustos 2026 Pazartesi günü başlayacaktır.

1. Genç Beyinler Programı (GEP)

Kontenjan ve Amaç: Devlet yükseköğretim kurumlarında araştırma görevlisi kadrosunda görev yapan en fazla 100 doktora öğrencisinin alan kısıtlaması olmaksızın tez konuları hakkında araştırma yapmak üzere yurt dışına gönderilmesi.

2. Doktora Sonrası Araştırma Programı (DOSAP)

Kontenjan ve Amaç: Doktora eğitimini tamamlamış en fazla 100 araştırma görevlisi veya doktor öğretim üyesinin alan kısıtlaması olmaksızın doktora sonrası çalışmalar için yurt dışına gönderilmesi.

3. Akademik Birikim Programı (AKAP)

Kontenjan ve Amaç: Yurt dışı akademik izin kapsamında en fazla 200 öğretim üyesinin 12. Kalkınma Planı’ndaki öncelikli alanlarda araştırma yapmak üzere yurt dışına gönderilmesi.

Son Başvuru Tarihi: 21 Ağustos 2026

[!\[\]\(08e9cd9995d2355fb07f3915ebaba8b8_img.jpg\) Detaylı Bilgi ve Başvuru İçin Tıklayın](#)

Ajanda

Erasmus+ / SALTO Youth: "Skilled to Engage" Semineri

AB'nin "Beceriler Birliği" vizyonu çerçevesinde, gençlerin toplumsal dayanıklılık, demokratik katılım ve krizlere hazırlık becerilerini geliştirmede gençlik çalışmalarının rolünü incelemek amacıyla Malta'da uluslararası bir seminer düzenlenmektedir.

Etkinlik Tarihi ve Yeri: 12 - 16 Ekim 2026 | Malta

Son Başvuru Tarihi: 14 Ağustos 2026

[!\[\]\(0f56135fbafc50fedfcfff94393fe0f3_img.jpg\) Detaylı Bilgi ve Başvuru İçin Tıklayın](#)

GAZİ EĞİTİM 360 EKİBİ

Koordinatör
Dr. Öğr. Üyesi Sultan ÇIKRIK
Biyoloji Eğitimi Ana Bilim Dalı

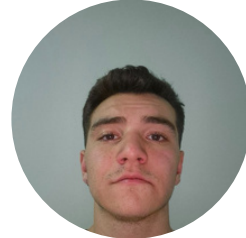
İçerik Yazarı
Beril Sare KÖYMEN
İngiliz Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı

İçerik Yazarı
Deniz BAKIR
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı

İçerik Yazarı
Esra AYDIN
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı

İçerik Yazarı
Mehmet Mert SÜER
Alman Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı

